

IFRS®

پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در شبکه بانکی کشور

سی و هشتمین همایش انجمن حسابداران خبره ایران
۲۳ آذر ۱۳۹۵، تالار الغدیر دانشکده مدیریت دانشگاه تهران

www.iica.ir/38th

بحران شفافیت در گزارشگری مالی بانک‌های ایران: تحلیل آسیب‌شناسانه

دکتر احمد بدری

IFRS®

پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در شبکه بانکی کشور

سی و هشتمین همایش انجمن حسابداران خبره ایران
۲۳ آذر ۱۳۹۵، تالار الغدير دانشکده مدیریت دانشگاه تهران

www.iica.ir/38th

فایپام
گروه شرکت‌های مهندسی نرم‌افزار

همکاران سیستم
SYSTEM GROUP

سپیدار سیستم
SEPIDAR SYSTEM
گروه شرکت‌های همکاران سیستم

بخش اول:

طراحی صورت‌های مالی نمونه جدید بانک‌ها

به عنوان بخشی از «پروژه مطالعاتی بازطراحی نظام نظارت بانک مرکزی بر بانک‌ها»

نمونه:

افشای ریسک‌های چهارگانه صنعت بانکداری

(عملیاتی، نقدینگی، اعتباری و بازار)

نمونه:

افشای ریسک‌های چهارگانه صنعت بانکداری
(عملیاتی، نقدینگی، اعتباری و بازار)

۵۴

تغییر در جهت همگرایی با IFRS

صورت عملکرد سپرده‌های سرمایه‌گذاری

کارکرد

تطبیق صورت سود و زیان با نمونه رایج،
متعارف و قابل فهم

تطبیق با قانون بانکداری ایران

تطبیق با چارچوب نظری گزارشگری
مالی

ملاحظات

ایرادات مطرح شده

تطبيق صورت سود و زیان با
نمونه رایج، متعارف و قابل فهم

التقاط سود و زیان و تقسیم سود

عدم افشای سود Core

تطبيق کامل با نمونه رایج سود و زیان (IFRS)

تطبیق با قانون بانکداری ایران

رابطه وکیل و موکل تصریح قانون است.

ترازنامه

گزارش عملکرد

تطبیق با چارچوب نظری گزارشگری مالی

- گزارش به صاحبان منابع (که سودشان قطعی نیست)
- شفاف کردن حساب و کتاب و جلوگیری از انتقال ثروت
(سهامداران به سپرده‌گذاران و بالعکس)
صورت عملکرد سپرده‌های سرمایه‌گذاری
- تولید دانش بومی

ایرادات مطرح شده

- هرج و مرج؟
- نقض استاندارد؟ (شکل یا محتوا؟ بندهای ۳ و ۶ استاندارد ۱ ایران)

ملاحظات

- صورت مالی نمونه استاندارد نیست

- اقلام فاقد استاندارد حسابداری + الزامات بال

سود و زیان

صورت عملکرد

- مبنای دوگانه در بند مسئولیت‌های هیئت‌مدیره و بند اظهارنظر حسابرسان

- نظر حسابرسان بین‌المللی

بخش دوم:

تطبيق کامل با IFRS

- مسلماً بانک‌ها دارای بالاترین درجه اولویت در تطبیق کامل گزارشگری مالی خود با IFRS هستند. اما شاید، در وضعیت امروز ایران کاندیدای مناسبی برای آزمون اول اجرای کامل و یک مرحله‌ای نباشند.
- بانک مرکزی در سال گذشته حرکت به سمت IFRS در نظام بانکی را دومرحله‌ای برنامه‌ریزی کرد.
- بخش اول سال گذشته اجرا شد. بخش دوم نیازمند زیرساخت‌های لازم است (زیرساخت‌هایی که منحصر به صنعت بانکداری است)

ملاحظات

نمونه

زیرساخت‌ها

زیرساخت‌ها

- استقرار مدل نوین نظارت
- درآمد تسهیلات شامل سود و وجه‌التزام
- هزینه سود سپرده‌ها (نرخ مؤثر)
- چالش اندازه‌گیری سود تسهیلات مطابق عقود اسلامی
- نرخ تنزیل
- سودهای موهوم فراگیر
- بنگاهداری غیرمتعارف

نمونه: تسهیلات اعطایی بانک‌ها

برآورد ارزش منصفانه مانده تسهیلات

انواع امهال‌ها و تجدیدها و تلاش بانک‌ها در جهت حفظ تسهیلات در طبقه جاری

- عدم وجود بانک اطلاعاتی منسجم و قابل اتکای وثایق در غالب بانک‌ها
- دشواری ارزش‌گذاری بخش قابل ملاحظه‌ای از وثایق
- نظام کارشناسی پاسخگو

محاسبه و برآورد رقم صحیح ذخیره کاهش ارزش مرتبط با عوامل قبلی

ملاحظات

- شفافیت در IFRS معادل ارزش منصفانه نیست.

- آمادگی حسابرسان

بخش سوم:

توصیه‌های سیاستی

(مطالعات بخش آسیب‌شناسی پروژه)

بحران شفافیت

- درجه شفافیت اقلام صورت های مالی بانک ها (اهمیت ترازنامه)
- سودهای موهوم $\longleftrightarrow$ دارایی های موهوم
- بحران های بانکی
- مجامع بانک ها و سهامداران خرد (صورت عملکرد سپرده های سرمایه گذاری)
- ریسک سپرده گذاران

توصیه‌های سیاستی - مطالعات بخش آسیب‌شناسی پروژه

۱. بانک‌ها با سایر بنگاه‌های اقتصادی تفاوت ماهوی مهمی دارند. آثار اقتصادی، اجتماعی و سیاسی بحران‌های بانکی غیرقابل قیاس با سایر بنگاه‌هاست. این تفاوت باید در همه سیاست‌گذاری‌ها، مدیریت‌ها و تحلیل‌ها مدنظر قرار گیرد.

۲. صورت‌های مالی بانک‌ها قبل از دارا بودن هر خصیصه مهم دیگری در گزارشگری مالی، باید کاملاً شفاف شود.

توصیه‌های سیاستی - مطالعات بخش آسیب‌شناسی پروژه

۳. ضروری است استانداردهای بین‌المللی حاکم بر نظام بانکی اعم از IFRS (نظام گزارشگری مالی) و الزامات کمیته بال با سرعت، دقت و در عین حال درايت در نظام بانکی ایران مستقر شود.
۴. شناسایی سودهای موهوم در بانک‌ها، مسکنی مهلک و کشنده است. ابتدا باید شیر جریان این سودها بسته شود و در گام بعدی دارایی‌های موهوم ایجادشده مرتبط با آن از ترازنامه بانک‌ها خارج شود.

توصیه‌های سیاستی - مطالعات بخش آسیب‌شناسی پروژه

۵. دولت، مجلس و سایر نهادهای حاکمیتی باید به نظام بانکی توجه ویژه‌ای داشته باشند (رحم کنند). این امر وقتی محقق می‌شود که اولاً بار اضافی بر دوش بانک‌ها ننهند. ثانیاً بدهی خود را به بانک‌ها بپردازند و ثالثاً بساط مؤسسات پولی غیرمجاز را برچینند.

۶. سهامداران عمده بانک‌ها (سیاست‌گذاران و کنترل‌کنندگان پشت پرده) حیات بانک را به ازای منافع کوتاه‌مدت به مخاطره نیفکنند. (شیر این گاو را طوری ندوشند که برای همیشه خشک شود).

توصیه‌های سیاستی - مطالعات بخش آسیب‌شناسی پروژه

۷. مدیریت بانک‌ها به خودشان و سایر ذی‌نفعان رحم کنند. این امر با مدیریت حرفه‌ای، نگرش عاقبت بینانه به آثار رفتارها و تصمیم‌گیری‌های مدیریتی و التزام عملی به شفاف‌سازی در گزارشگری مالی محقق می‌شود.

۸. صندوق نوپای ضمانت سپرده‌ها باید با حمایت همه‌جانبه تقویت شود و هرچه سریع‌تر نظام دریافت حق عضویت خاص را راه‌اندازی کند تا بانک‌های خوب، هزینه بانک‌های بد را نپردازند.

توصیه‌های سیاستی - مطالعات بخش آسیب‌شناسی پروژه

۹. حساب‌رسان بانک‌ها با وسواس، دقت حرفه‌ای مضاعف و ارتقای کیفیت فرآیندهای حسابرسی در بانک‌ها عمل کنند. شفافیت گزارشگری مالی شامل خود گزارش حسابرسی هم می‌شود.

۱۰. سازمان بورس و اوراق بهادار در راستای وظیفه ذاتی حمایت از منافع سهامداران خرد، در شفافیت گزارشگری مالی بانک‌ها و اطلاع‌رسانی دقیق و به‌موقع حرفه‌ای‌تر عمل کند.
و نهایتاً؛

۱۱. مقام ناظر بر بانک‌ها با استقلال عمل و قاطعیت، گستره نظارت خود را عمیق و حرفه‌ای‌تر کرده و بر همه موارد پیش‌گفته نظارت کند.

سخن آخر

«فرافکنی چاره کار نیست، همه باید مسئولیت ذاتی و تعریف شده خود را بپذیرند. یعنی هر هویتی در حوزه وظایف خود مسئول است.»

تاریخ بهترین آموزگار است،

یا از او می آموزیم

یا او به ما می آموزاند.

1987

(۲۳)

صورت عملکرد سپرده های سرمایه گذاری

بانک نمونه

صورت عملکرد سپرده های سرمایه گذاری

برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند ماه ۱۳۸۲

شرح	سال ۱۳۸۲	استاندارد حسابداری	قانون	مقررات بانک مرکزی
میلیون ریال				
درآمدهای مشاع				
درآمد تسهیلات اعطایی	XX			
درآمد سپرده گذاری	XX			
خالص سود (زیان) سرمایه گذاری ها	XX			
جمع درآمدهای مشاع	XX			
سهم منابع بانک از درآمدهای مشاع	(XX)			
سهم سپرده گذاران از درآمدهای مشاع قبل از کسر حق الوکاله	XX			
حق الوکاله	(XX)			
سهم سپرده گذاران از درآمدهای مشاع	XX			
جایزه سپرده قانونی سپرده های سرمایه گذاری	XX			
جبران هزینه مازاد منابع آزاد سپرده گذاران به مصارف مشاع	XX			
سود قطعی تعلق گرفته به سپرده های سرمایه گذاری	XX			
سود علی الحساب پرداختی به سپرده های سرمایه گذاری	(XX)			
مابه التفاوت سود قابل پرداخت (مازاد سود پرداختی) به سپرده گذاران	(XX)			

صورت سود و زیان

بانک نمونه

صورت سود و زیان

برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفند ماه ۱۳۸۲

شرح	سال ۱۳۸۲	استاندارد حسابداری	قانون	مقررات بانک مرکزی
درآمد تسهیلات اعطایی و سپرده گذاری	XX			
هزینه سود سپرده ها	(XX)			
خالص درآمد تسهیلات و سپرده گذاری	XX			
درآمد کارمزد	XX			
هزینه کارمزد	(XX)			
خالص درآمد کارمزد	XX			
خالص سود (زیان) سرمایه گذاری ها	XX			
خالص سود (زیان) مبادلات و معاملات ارزی	XX			
سایر درآمدهای عملیاتی	XX			
جمع درآمدهای عملیاتی	XX			
سایر درآمدها	XX			
هزینه های اداری و عمومی	(XX)			
هزینه مطالبات مشکوک الوصول	(XX)			
هزینه های مالی	(XX)			
هزینه استهلاك	(XX)			
سایر هزینه ها	(XX)			
سود (زیان) قبل از مالیات بر درآمد	XX			
مالیات بر درآمد	(XX)			
سود (زیان) خالص	XX			
سود هر سهم (ریال)	X			
سود پایه هر سهم (ریال)	X			
سود تقلیل یافته هر سهم (ریال)				

بند ۳ و ۶ استاندارد حسابداری شماره ۱

بند ۳:

صورت های مالی با مقاصد عمومی (که از این پس صورت های مالی نامیده می شود) برای پاسخگویی به نیازهای استفاده کنندگانی تهیه می شود که در موقعیت دریافت گزارش های متناسب با نیازهای اطلاعاتی خاص خود نیستند. صورت های مالی به طور جداگانه یا همراه با سایر گزارش ها، جهت استفاده عموم ارائه می شود. مفاد این استاندارد برای صورت های مالی تلفیقی گروه واحدهای تجاری نیز کاربرد دارد.

بند ۶:

هدف صورت های مالی، ارائه اطلاعاتی تلخیص و طبقه بندی شده درباره وضعیت مالی، عملکرد مالی و انعطاف پذیری مالی واحد تجاری است که برای طیفی گسترده از استفاده کنندگان صورت های مالی در اتخاذ تصمیمات اقتصادی مفید واقع شود. صورت های مالی همچنین نتایج ایفای وظیفه مباشرت مدیریت یا حسابداری آنها را در قبال منابعی که در اختیارشان قرار گرفته است، نشان می دهد.

IFRS®

پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در شبکه بانکی کشور

سی و هشتمین همایش انجمن حسابداران خبره ایران
۲۳ آذر ۱۳۹۵، تالار الغدير دانشکده مدیریت دانشگاه تهران

www.iica.ir/38th

